

Arbeids- og sosialdepartementet
Pensjonsavdelingen
Postboks 8019 Dep
NO-0030 Oslo

Deres ref: 16/996-

Vår ref: ss

Dato: 13.06.2016

Høring – Endringer i forskrift 26. november 2014 nr. 1467 om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og etteroppgjør.

Vi viser til høring om endringer i forskrift 26. november 2014 nr. 1467. Akademikerne har merknader til forslagene som det er redegjort for nedenfor.

80 prosent-regelen innebærer kort fortalt at uførepensjon ikke skal utbetales dersom inntekten i et kalenderår overstiger 80 prosent av inntekt før uførhet. Departementet foreslår nå unntaksbestemmelser fra nevnte regel, som har til hensikt å ivareta to ulike hensyn der 80 prosent-regelen kan gi urimelige utslag.

Akademikerne deler oppfatningen om at 80 prosent-regelen gir urimelig utslag i flere situasjoner, og støtter på generelt grunnlag unntaksbestemmelser for å motvirke det vi vil betegne som ikke tilsiktede virkninger av regelverket. Dette må ses i sammenheng med at regelverket for uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning i stor grad er nedarvet fra folketrygdens regelverk, og i for liten grad underlagt særskilt vurdering med utgangspunkt i tjenstepensjons-ordningenes formål og egenart.

På denne bakgrunn mener vi de foreslåtte unntaksbestemmelsene ikke går langt nok. I og med at inntekt utover inntektsgrensen generelt medfører avkortning av uførepensjonen, mener Akademikerne videre avkortning opp til en høyere grense, f. eks. til 90 pst. av tidligere inntekt, vil være både enklere og mer formålstjenlig enn unntaksbestemmelser fra 80 prosent-regelen.

Nærmere om departementets forslag til unntak fra 80 prosentregelen.

Departementet foreslår unntaksbestemmelser som skal ivareta to ulike hensyn der 80 prosent-regelen kan gi urimelige utslag.

Den første problemstillingen gjelder arbeidsforsøk. Ved arbeidsforsøk kan årsinntekten for året arbeidsforsøket finner sted, overstige 80 prosent av inntekt før uførhet selv om inntekten var lavere enn 80 prosent av inntekt før uførhet i perioden før arbeidsforsøket fant sted. I slike tilfeller foreslås det at det kan gjøres unntak fra 80 prosent-regelen i månedene tidlig i kalenderåret etter vilkår, jf. ny § 6 første ledd.

Akademikerne

Fridtjof Nansens plass 6, 0160 Oslo

+47 95 30 90 90

www.akademikerne.no

post@akademikerne.no

Den andre problemstillingen gjelder særlig lave uføregrader som har svært lav eller ingen buffer for arbeidsinntekt over inntektsgrensen før de rammes av 80 prosent-regelen, og uførepensjonen dermed faller bort. Departementet har på høring to alternative utforminger av en unntaksbestemmelse fra 80 prosent-regelen for å ivare personer med lave uføregrader på en bedre måte. Enten en unntaksbestemmelse der årsinntekten periodiseres på kalendermåned og der det videre gjøres unntak for kalendermåned der arbeidsinntekten er lavere enn 80 prosent av inntekt før uførhet, jf. ny § 6 andre ledd, alternativ a. Eller en unntaksbestemmelse som innebærer en konkret buffer tilsvarende 0,1 G utover inntektsgrensen, før 80 prosent-regelen kommer til anvendelse, jf. ny § 6 andre ledd, alternativ b.

Akademikerne mener det er viktig at uføre gis økonomiske insentiver til å utnytte sin restarbeidsevne og gjøre arbeidsforsøk med sikte på å øke tilknytningen til arbeidslivet på mer permanent basis. Insentiver til utnyttelse av restarbeidsevnen er også en erklært viktig og tilsiktet endring ifm. omlegging av folketrygdens uførepensjon til uføretrygd. Mekanismen som skal sikre at det lønner seg å arbeide ved siden av å motta uføreytelser, er at inntekt utover den individuelt fastsatte inntektsgrensen avkortes med kompensasjonsgraden i uførepensjonen/uføretrygden. Det vil derfor alltid lønne seg økonomisk å øke arbeidsinnsatsen.

For å motvirke at uføre kan arbeide tilnærmet full tid og i tillegg motta uføretrygd fra folketrygden ble 80 prosent-regelen etablert i folketrygden. Regelen innebærer at det ved arbeidsinntekt utover 80 prosent av inntekt før uførhet, ikke skal foretas videre avkort etter kompensasjonsgraden i uføretrygden, men at uføretrygden i stedet skal stoppes. Dimensjonering av denne regelen må sees i sammenheng med at minste uføregrad i folketrygden i utgangspunktet er 50 prosent. Uføre med ytelse fra folketrygden har dermed en betydelig buffer opp til 80 prosent-regelen, og i tillegg friinntekt som gjør at avkortningen ved arbeidsinntekt under 80 prosent-regelen blir lavere enn avkortning med kompensasjonsgraden i ordningen.

Når det gjelder offentlige tjenestepensjonsordninger ble laveste uføregrad hevet til 20 prosent når disse ordningene ble tilpasset nytt regelverk i folketrygden. Likevel ble 80 prosent-regelen nedarvet fra folketrygden. Personer med lave uføregrader har dermed svake eller ingen økonomiske insentiver til å øke arbeidsinnsatsen, og de bærer i tillegg risiko for at hele utbetalingen av uførepensjonen stoppes selv ved marginale endringer i arbeidsmarkedstilknytningen.

Akademikerne mener på denne bakgrunn at det må etableres en rimelig buffer mot gjeldene 80 prosent-regel for alle uføre. Denne bufferen bør uformes i prosent av inntekt før uførhet for å like-behandle uføre med ulike nivåer på inntekten før uførhet. Akademikerne mener en unntaksbestemmelse som innebærer buffer på minst 10 prosent for alle kan være et passende nivå. I så fall vil uføre med uføregrader under 30 prosent i offentlig ordning (og som ikke har uførepensjon fra folketrygden) få økte økonomiske insentiver til arbeid sammenliknet med dagens situasjon. Uføre med en uføregrad på 20 prosent vil med vårt forslag kunne øke arbeidsinntekten til 90 prosent av inntekten før uførhet før utbetalingen stoppes. Vi vil understøtte at mulighet for økt arbeidsinntekt før uførepensjonen stoppes bør medføre videre avkortning etter samme regel som i dag opp til den nye grensen. Vårt forslag erstatter departementets to alternative utforminger av ny § 6 andre ledd.

Vi ser det som en ubetinget fordel at det samlede regelverket er enkelt og forståelig og at en så langt som mulig unngår regler som kan gi opphav til særskilte dokumentasjonskrav og saksbehandling. Når det gjelder departementets forslag til unntaksbestemmelse, jf. ny § 6 første ledd, ser vi imidlertid at en månedlig periodisering av årsinntekten vanskelig kan unngås for å ivareta uføre som gjør omfattende arbeidsforsøk. Dersom vårt forslag til 10 prosent buffer som minimum gjennomføres, vil imidlertid behovet for en unntaksregel, jf. ny § 6 første ledd, bli mindre prekær. Vi tror allikevel det er behov for en slik regel i tillegg.

Dagens regelverk kan innebære klar økonomisk forskjellsbehandling av uføre i samme situasjon der eneste forskjell er tidspunkt i kalenderåret for et omfattende arbeidsforsøk. Det er urimelig og et hensyn departementets forslag søker å ivareta. Regelverket bør imidlertid også virke rimelig for personer med arbeidsforsøk som ikke lykkes, og det kan derfor stilles spørsmål ved om kravet om "sammenhengende" er ønskelig i siste setning i forslått ny § 6 første ledd. Vi mener kravet til sammenhengende bør droppes da formålet med regelen må være å se bort fra arbeidsforsøket ved anvendelse av regelen for maksimal arbeidsinntekt. Det følger av vårt syn at "tidlig i kalenderåret" også bør tas ut av første setning.

Med vennlig hilsen

Akademikerne

Svein Sjølie

Strategisk rådgiver